

מיטוט חמאס הוא המטרה בלי קשר ליום שאחרי

17.05.2024 | שבת בן מאיר written by

"הישראלים נכנסים למקומות, יוצאים מהם, נוצר כאוס ואז חמאס חוזר" [1] כך הסביר השבוע מזכיר המדינה האמריקני, אנתוני בלינקן, את ביקורתו על ההתנהלות בעזה. "לא ראינו תכנית ישראלית למניעת מצב זה" [2] הוא הוסיף.

יש להניח כי דברים דומים יאמר גם ג'ייק סאליבן, היועץ האמריקני לביטחון לאומי, בפגישותיו בימים הקרובים בישראל.

למעשה, ניתן היה לטעון כך גם ביחס למציאות בצפון השומרון. מזמן הפסקנו לספור את כמות המבצעים של צה"ל בג'נין ובגזרת טול כרם. כוחותינו נכנסים, עוצרים או מחסלים ויוצאים, גורמי הטרור חוזרים להרים-ראש, צה"ל והשב"כ שבים ופועלים נגדם וחוזר חלילה. למרות זאת, אין במערכת המדינית או הביטחונית מי שמפקפק בתוחלת הפעילות הזו. ההיפך מכך, היא שוכללה והפכה למדיניות כמעט רשמית, שקיבלה את הכינוי "כיסוח הדשא" ומשקפת את ההבנה שהמאבק בטרור הוא תהליך מתמשך ולא מהלך בנוסח "זבנג וגמרנו". הדברים נכונים ביחס לזירת יו"ש שנחרשה שתי וערב ע"י צה"ל, קל וחומר ביחס לרצועת עזה שפעילותינו בה, עד עתה, התמקדה בהשגת שליטה מבצעית ובפירוק המסגרות הצבאיות של חמאס ולא בטיהור יסודי של השטח.

המכה שחמאס ספג מידי צה"ל היא אמנם כואבת, אך לחלוטין לא אנושה. סדר הכוחות שלו עדיין כולל אלפים רבים של לוחמים, תחמושת ואמצעי-לחימה, וקילומטרים רבים של מנהרות. למח"טים ולמג"דים שנהרגו יש סגנים, ובכל מקרה חמאס יודע לעבור בקלות ממערכת סמי צבאית להתנהלות גמישה וניידת המאפשרת פעולות טרור ולוחמת גרילה. הוא חוזר לשגר רקטות כמעט מידי יום, מפגין שליטה ומשילות ומציג רמה גבוהה של תיאום בין מרכיבי הפיקוד הבכיר שלו [3] כפי שניתן ללמוד מהאופן שבו מתנהל המשא-ומתן בעניין החטופים. במצב כזה, הוויכוח על "היום שאחרי" משול למחלוקת על עור-הדוב שטרם ניצוד.

כבר בפברואר השנה, במסמך שהופץ על ידי לשכת ראש הממשלה והציג את העקרונות ליום שלאחר המלחמה, צוין כי "תנאי הכרחי להגעה ליום שאחרי: צה"ל ימשיך במלחמה עד להשגת מטרותיה: השמדת היכולות הצבאיות והתשתיות השלטוניות של חמאס והג'יהאד האסלאמי [4]". באותו מסמך ניתנה גם קריאת כיוון באשר לניהול העניינים האזרחיים ברצועת עזה לאחר מיטוט שלטון חמאס: "ככל הניתן, הניהול האזרחי והאחריות לסדר הציבורי יתבססו על גורמים מקומיים בעלי ניסיון ניהולי שלא יהיו מזוהים עם מדינות או גופים שתומכים בטרור ולא יקבלו מהם שכר".

כרגע אין גורם שיוכל לשלוט בלי להיכנע לתכתיבי חמאס

בראית האמריקנים, הדיון על "היום שאחרי", נועד להוביל את ישראל להכיר בחוסר התוחלת של המלחמה ולדחוק אותה לפתרון שיוצג כחלופה הפחות הרעה, אך ישרת את חזונו של ממשל-ביידן לכוון סדר אזורי חדש ובמסגרתו גם מדינה פלסטינית.

האמת ניתנה להיאמר: אין אופציות טובות בעזה. אילו היו כאלה, הן כבר היו מיושמות, באחת מההזדמנויות הרבות לאורך שנות העימות. יחד עם זאת, ישראל לא יצאה למלחמה הזו כדי למצוא מחליף לחמאס אלא כדי להשמידו. זוהי המטרה. לא האמצעי. בנוסף לכך, כלל לא ברור שהשלטת "הרשות הפלסטינית" שבנוסף לכל תחלואיה גם תאפשר את שרידות חמאס ואת השתקמותו, עדיפה על האלטרנטיבות.

לא צריך להיות איש-מודיעין כדי להבין שביחסי הכוחות הנוכחיים בעזה, אין גורם שיוכל להחליף את חמאס בניהול האזרחי של הרצועה בלי הסכמתו. זה נכון לגבי "הרשות הפלסטינית", "מחנה דחלאן", "ממשל טכנוקרטי" או ראשי "חמולות" מקומיות. חמאס, מצידו, יאלץ להשלים עם דגם כזה רק כשלא תהיה לו ברירה או אם הוא ייעצב אותו כ"ממשלת-בובות" שתספק כסות לשליטתו מאחורי הקלעים וחסות -להתעצמותו הצבאית.

זהו ההקשר שבו יש לראות את הודעתו אמש של בכיר בחמאס לפיה "נהיה מוכנים לתמוך בממשלת הסכמה לאומית (פלסטינית) בעזה ובגדה ואין הכרח שנהיה חלק ממנה". במקרה כזה, ישראל תשלם פעמיים: לא רק שחמאס יתעצם בחסות הממשל-החדש, אלא שהיא תתקשה לפעול נגד ממשל-זה, פן תואשם ע"י הקהילה הבינלאומית בהכשלת המאמצים לבסס "חלופה שלטונית לחמאס".

על כך יש להוסיף גם את הלקחים שישראל חייבת להפיק ממסכת יחסיה עם "הרשות הפלסטינית" לאורך שלושת העשורים האחרונים. כזכור, ישראל כבר העבירה בעבר את השלטון בעזה, לידיה של הרשות הפלסטינית. המחשבה שעתה היא תצליח במקום שבו היא נכשלה בעבר, נסמכת על משאלת לב המצדדים בכך יותר מאשר על בסיס עובדתי. "הרשות" תהיה חייבת את חזרתה לעזה, לחמאס א לישראל. כך הציבור הפלסטיני יראה זאת ומכאן ייגזר גם היחס שלו כלפיה.

זו אותה "רשות" שאינה מצליחה לשלוט בג'נין ובצפון השומרון ושאלמלא פעילותם של צה"ל והשב"כ, ספק אם היא היתה מסוגלת להתמודד עם האתגרים הביטחוניים גם כלפיה.

ועוד מבחינתה של ישראל, זו אותה הרשות שלא גינתה את הטבח ב-7/10, מובילה את המאמצים להאשמתה של ישראל בפשעי מלחמה, מנציחה בקרב אנשיה את תודעת המאבק בישראל, מספקת תמריצים לטרור, ממשיכה להחדיר דרך מערכת-החינוך שלה את שנאת ישראל והיהודים. כשזהו המצב, הדיבורים על הרחבת מוטת-שליטתה לעזה, אינם מחוברים למציאות.

בחוגים שונים משתעשעים מזה זמן ברעיון להפקיד על רצועת עזה את **מוחמד דחלאן** בתמיכת איחוד האמירויות ומדינות נוספות. גם בלי להעמיק במשנתו המדינית של דחלאן ובאתגרים שהיא מציבה לישראל, ברור כי גם הוא יהיה תלוי לחלוטין בחמאס ומצד אלה האחרונים השיקולים לגביו לא יהיו שונים מאלה שמתייחסים לרש"פ.

באשר לרעיון ה"חמולות" ² הניסיון שנעשה לעקוף את חמאס דרך גורמים מקומיים מהעיר עזה ומצפון הרצועה, נחל כישלון חרוץ והמחיש את שליטתו המוחלטת של ארגון הטרור ברצועה.

כשזהו מצב הדברים, אין מנוס מהקביעה כי גם בחלוף שבעה חודשים מפרוץ המלחמה, טרם בשלו התנאים לכינונו של שלטון חלופי לחמאס.

מנקודת מבטה של ישראל, שאלת "היום שאחרי" בעזה היא משנית ביחס למטרה החשובה יותר של המלחמה: השמדת יכולותיו הצבאיות והשלטוניות של חמאס ושיקום ההרתעה הישראלית שהתרסקה ב-7 באוקטובר.

אל לה לישראל להתפתות להצעות שיספקו מראית עין של פתרון ויותירו את הבעיה על כנה.

כדי להגיע ל"יום שאחרי" יש להאיץ את קצב הלחימה ולהגביר את העוצמה: ברפיח, במחנות המרכז ובאזורים שבהם חודשה פעילות חמאס. חיוני לפעול נגד המנגנונים השלטוניים שלו ³ שהפגיעה בהם עד כה הייתה מינורית ולא פחות חשוב ⁴ לרסק את מפקדתו בחו"ל. מעל הכל, חיוני למתן את המחלוקות הפנימיות בתוכנו, בכל הדרגים והרמות. המלחמה עדיין בעיצומה ואין איש יודע לאן היא עלולה להתפתח בכל אחת מהזירות. כדי להתמודד בהצלחה ⁵ חיוני לשמר את הלכידות.

פורסם בישראל היום, בתאריך 17.5.2024.